

HET VLEESCHVERBRUIK IN NEDERLAND.

De Consul eener vreemde mogendheid verzocht mij voor eenigen tijd, of ik hem mededeelingen zoude kunnen geven omtrent het verbruik van vleesch in Nederland. Ik heb getracht aan dat verzoek te voldoen door het navolgende op te geven. Ik onderwerp die becijfering hier aan het oordeel van mijne landgenooten, in de hoop dat 't hun gelukken zal, mij op onjuistheden of verkeerde berekeningen te betrappen, die de slotsom meer ten gunste van ons vleeschverbruik zullen doen uitkomen. Want mijn besluit, dat slechts één vierde van de natie voldoende vleesch geniet, is zeker niet bemoedigend.

De cijfers van vóór 1852, vóór de afschaffing namelijk van den accijns op schapen en varkens, leveren geene moeilijkheden op. Van het veraccijnsde vleesch moet afgetrokken worden hetgeen meer uit- dan ingevoerd is, en bijgetrokken wat gesmokkeld, zonder betaling van accijns doch geslacht en verbruikt is; men mag zonder vrees voor groote misrekening aannemen, dat toen ter tijd het eene tegen het ander genoegzaam heeft opgewogen.

[illegible]

Wanneer men het gewicht van elk rund gemiddeld op 200 kilogram, van elk kalf op 30 Kg, van elk schaap op 20 Kg, van elk varken op 90 Kg schat, dan rekent men zeker niet te weinig. Naar de waarde die de fiscus opgegeven heeft, komt men tot eene andere uitkomst; immers, de waarde van elk stuk geslacht vee werd in 1870, gelijk zoo aanstonds blijken zal, op 102 gulden aangeslagen. Hierbij tien ten honderd voor te lage schatting, geeft 112.20 gl; en het Kg rundvleesch op 40 cent aangeslagen, zoo verkrijgt men 280 Kg levend gewicht, dat is slechts 150 Kg schoon aan den haak voor het gemiddelde van elk, in 1870 veraccijnsd stuk rundvee. Dat cijfer evenwel is zeer zeker te laag. Het schijnt hieruit te blijken, dat de tien ten honderd speling, die bij het schatten van het slachtvee aan de ambtenaren toegestaan is, aanmerkelijk wordt overschreden.

De genoemde waardeering door den fiscus is overigens de gemiddelde waarde van de gezonde en de uit nood geslachte runderen (*zie aant.*) Van 1859 tot 1868 werden gemiddeld, jaarlijks, 10 ten honderd van de runderen en 3 ten honderd van de kalven uit nood geslacht. Als de waarde is onder anderen daarvoor opgegeven, in guldens elk stuk, voor de volgende jaren:

	Geslachte runderen.		Geslachte schapen.	
	Gezond.	Uit nood.	Gezond.	Uit nood.
1859	f 70,34	f 17,58	f 14,47	f 5,22
1860	„ 97,80	„ 21,35	„ 19,64	„ 5,97
1863	„ 82,89	„ 18,96	„ 18,57	„ 5,74
1865	„ 86,32	„ 23,99	„ 20,70	„ 7,80
1868	„ 100,75	„ 23,84	„ 23,81	„ 7,35

De 27 000 zieke en 10 200 gezonde runderen die van September 1865 tot Juni 1867, gedurende het heerschen der runderpest afgemaakt en grootendeels in consumtie gebracht zijn, hebben geen invloed gehad op de hoeveelheid of de waarde van het slachtvee in 't algemeen; of 't moest de vermindering met 25 000 stuks runderen in 1867, in vergelijking met de drie vorige jaren geweest zijn. Voor degenen die nog altijd meenen dat „wij zulk duur vleesch eten, omdat al ons vee naar Engeland gaat”, is het feit ter harte te nemen dat het verminderd aantal geslacht vee, 1866/7 van 177 000 op 152 000 stuks (*) juist samenvalt met vermeerdering van prijs, van 74 gl 't stuk in 1864, op 80 gl in

(*) Dat waren de jaren der veepest: de minder uitvoer naar Engeland, werd toen door meerder uitvoer naar *Acheron* en meer opkopen van gezond vee tot aanvulling van den veestapel vervangen. [RED.]

1865 en 90 gl in 1866 op 95 in 1867 en 1868, en vermindering van uitvoer, van 130 000 in 1865 op 36 700 in 1866 en 25 500 stuks in 1867.

Van 1846 tot 1852 is er alzoo in Nederland gemiddeld jaarlijks aan vleesch verbruikt:

137 476 runderen tegen 200 Kg elk 27 495 200 Kg
101 560 kalven tegen 30 " " 3 046 800 "

Samen . . . 30 542 000 Kg

Voor elk van de 3 060 000 inwoners 9,98 "

95 626 schapen tegen 20 Kg elk 1 912 520 "

301 067 varkens " 90 " " 27 096 030 "

Samen . . . 29 008 550 Kg

Voor elk inwoner alzoo 9,48 "

Of, alle vleesch te samen, voor elk inwoner
jaarlijks 19,46 "

Zien wij thans na 1852.

VERACCIJNSD SLACHTVEE.	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1853-60 gemiddeld.
Aantal <i>Rundvee</i> .	146 431	126 821	136 861	140 685	145 184	168 433	133 578	136,379	141 797
Waarde v. elk gl.	61,33	70,745	68,49	71,475	71,14	59,02	64,48	88,345	69,49
Aantal <i>Kalven</i> .	98 636	89 035	91 195	91 909	92 357	99 824	87 268	91 082	92 663
Waarde v. elk gl.	13,515	14,14	14,55	14,335	16,275	15,215	16,37	19,24	15,49
Aantal <i>inwoners</i>	3 300 000

Van 1853 tot 1860, het eerste achttal jaren na de afschaffing van het geslacht op schapen en varkens, is er in Nederland, gemiddeld jaarlijks aan vleesch gebruikt:

141 797 runderen tegen 200 Kg elk 28 359 400 Kg
92 663 kalven " 30 " " 2 779 890 "

Samen . . . 31 139 290 Kg

Voor elk der 3 300 000 inwoners alzoo . . . 9,44 "

VERACCIJNSD SLACHTVEE.	1861	1862	1863	1864	1865	1866
Aantal <i>Rundvee</i> . .	138 189	149 211	162 869	177 067	177 076	177 046
" benaderd . .	2 235	1 938	2 059	2 817	3 400	2 566
Waarde van elk, gld.	87,415	84,15	77,305	73,74	80,11	90,425
Aantal <i>Kalven</i> . .	94 500	97 097	107 188	112 099	106 118	115,494
" benaderd . .	648	485	529	632	949	720
Waarde van elk, gld.	19,215	19,40	18,18	18,20	20,34	21,715
Aantal inwoners op 31 December	3 384 593	3 420 512	3 454 729	3 490 850	3 530 652	3 553 102

VERACCIJNSD SLACHTVEE.	1867	1868	1869	1870	1861-70 gemiddeld
Aantal <i>Rundvee</i> . .	152 402	164 791	170 271	172 137	164 106
» benaderd . .	1 707	1 943	»	»	2 334
Waarde van elk, gl .	95,46	94,51	103,07	102	88,82
Aantal <i>Kalven</i> . .	107 169	107 092	103 504	103 305	105 357
» benaderd . .	536	479	»	»	622
Waarde van elk, gl .	22,17	23,275	25	24,88	21,24
Aantal <i>inwoners</i> op 31 December	3 593 018	3 628 468	3 652 072	3 686 300	3 539 430

Van 1859 tot 1868 zijn ook, telken jare, opgegeven, hoeveel rundvee en kalven door den fiscus benaderd zijn, ten bedrage ongeveer van $1\frac{1}{2}$ ten honderd voor de runderen en $\frac{1}{3}$ ten honderd voor de kalven. Op het geheel heeft dit weinig invloed; maar deze bij de andere optellende (*zie aant.*), verkrijgt men gemiddeld voor het laatste tiental jaren:

166 440 runderen tegen 200 Kg elk	33 288 000 Kg
105 979 kalven " 30 " "	3 179 370 "
Samen	36 467 370 Kg

Dat is, voor elk der 3 540 000 inwoners van Nederland, 10,3 Kg jaarlijks.

Hiervan moet men nu de 4 000 000 Kg aftrekken die, in de laatste jaren, gemiddeld jaarlijks, meer uit-dan ingevoerd zijn, (*zie aant.*) waardoor het aandeel van elk inwoner tot 9,17 Kg wordt vermindert. Bij de vorige jaren is dit niet in rekening gebracht, mogende het toen geacht worden op te wegen tegen het gesmokkelde vleesch van varkens en schapen; want dat er in die tijden van de 8 varkens één zonder betaling van accijns geslacht werd, zal niet ver van de werkelijkheid zijn.

Zeër aanmerkelijk is het gebruik van schapen- en varkensvleesch, sedert de afschaffing van den accijns niet toegenomen, in verhouding met het toenemen der bevolking. Dat was ook te voorzien, doordien de prijzen ten gevolge der afschaffing terstond moesten rijzen, en ook werkelijk rezen, in vergelijking van die van rund- en kalfvleesch. *Hoeveel* er echter meer verbruikt is, kan men niet bepalen, maar wel kan de, hoewel zeer gewaagde gissing aangenomen worden, dat het verbruik is toegenomen in verhouding tot het aantal voorhanden schapen en varkens. In December 1852 waren er voorhanden: 887 500 schapen en 239 200 varkens, en in December 1870 900 187 schapen en 329 058 varkens, dat is

7½ ten honderd meer schapen en 39 ten honderd meer varkens. De van 1846 tot 1852 verbruikte 1 912 520 Kg schapenvleesch worden dan 2 055 959 Kg, en de 27 096 080 Kg varkensvleesch 37 663 482 Kg, of zamen 39 719 441 Kg, dat is voor elk der 3 540 000 inwoners 11,2 Kg jaarlijks.

Men zal alzoo zeker niet ver van de waarheid blijven, door aan te nemen, dat er in het laatste tiental jaren aan schapen- en varkensvleesch verbruikt is, jaarlijks gemiddeld, hoofdelijk: 11,12 Kg; dat is, te zamen met de zoo even gevonden 9,17 Kg rund- en kalfsvleesch 20,37 Kg. Deze 20,37 Kg jaarlijks, is 0,055 dagelijks.

Ten einde dit te beoordeelen moet men in het oog houden, dat het ration vleesch voor een militair is 0,25 Kg daags, dat is dus 91,25 Kg in 't jaar.

In een gewoon burgerhuisgezin rekenen de slagers te slijten 0,2 Kg hoofdelijk, of, gemiddeld uit vijf personen bestaande, één Kg daags, dat is 73 en 36,5 Kg jaarlijks.

Een soortgelijk burgerhuisgezin, bestaande uit één man, twee vrouwen en twee vrouwelijke dienstboden, heeft gedurende de eerste vier maanden van dit jaar, verbruikt 98 kg. versch vleesch en 12 Kg spek en worst. Alzoo 110 Kg in 112 dagen, of 0,98 Kg voor het geheele huisgezin en 0,196 voor elke persoon daags.

Uit deze opgaven mag men alzoo besluiten, dat eene voldoende
daags. 's jaars.
vleesch-voeding bestaat voor elk persoon: 0,20 Kg of 73 Kg

Wanneer dus de Nederlanders gemid-

deld (*zie aant.*) elk genieten 0,055 „ „ 20,37 „
genieten zij te weinig 0,163 Kg of 53,45 Kg

of, ten naasten bij, wordt er ⅔ minder vleesch verbruikt, dan noodig ware, om allen eene genoegzame hoeveelheid te verschaffen; of, nog anders uitgedrukt, wanneer ⅔ van de natie zich voldoende met vleesch voedt dan gebruikt ⅓ geen vleesch hoege-naamd.

Uit het medegedeelde moet men opmaken dat het verbruik van vleesch, sedert 1852 toegenomen is, van 19,46 Kg hoofdelijk jaarlijks tot 20,37 Kg, dat is 5 ten honderd meer. (*zie aant.*)

De volgende tafel geeft een duidelijk overzicht der prijzen van het slachtvee gedurende de laatste 25 jaren. Hieruit blijkt, onder anderen, dat de afschaffing van den accijns op schapen en varkens, juist te midden van een vijfjarig voortdurend klimmen der prijzen heeft plaats gehad, waardoor het

onmisbare gevolg dier afschaffing, een algemeen dalen der prijzen van alle vleesch, ook van rund- en kalfsvleesch, niet opgemerkt is kunnen worden (*zie aant.*) Tevens is het duidelijk, hoe het stremmen van den uitvoer, gedurende de laatste helft van 1865 tot het einde van 1867, gedurende het heerschen der runderpest namelijk, van eene aanmerkelijke verhooging der prijzen vergezeld is gegaan.

Waarde van het geslachte rundvee, in guldens het stuk.

1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858
								71	68	72	71	
							62					59
	54	56	55			54						
52				48	49							

1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	
										103		
											102	
								95	94			
	89						90					
		87	84									
						80						
				77	74							
64												

Hoewel minder in 't oog vallend, geeft de navolgende tafel van de vleeschprijzen, in centen het kilogram, te Amsterdam, dezelfde uitkomsten.

	Rundvleesch.	Kalfsvleesch.	Schapenvleesch.	Varkensvleesch.
1861	60 tot 77,5	77,5 tot 92,5	50 tot 65	75 tot 85
1862	60 » 80	80 » 100	50 » 65	75 » 80
1863	60 » 80	80 » 100	50 » 65	70 » 80
1864	60 » 80	80 » 100	52 » 65	67 » 75
1865	60 » 90	80 » 100	50 » 70	70 » 90
1866	65 » 82,5	80 » 105	52,5 » 67,5	80 » 90
1867	65 » 85	85 » 105	50 » 62,5	80 » 90
1868	65 » 82,5	80 » 100	48 » 60	85 » 95
1869	67,5 » 87,5	85 » 105	52,5 » 65	92,5 » 100
1870	67,5 » 87,5	85 » 105	52,5 » 67,5	85 » 95

W. C. H. STARING.